

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล จึงตระหนักถึงความสำคัญต่อเรื่องดังกล่าว และพร้อมส่งเสริมการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยง และปัญหาขึ้นภายในหน่วยงานจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ และประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบนที่อาจจะก่อให้เกิดการทุจริต และการประพฤติมิชอบภายในหน่วยงาน เพื่อเป็นกรอบในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการทำงาน ของหน่วยงาน

๒. หลักการและวัตถุประสงค์

การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้

๒.๑ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เข้าใจจุดเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดการทุจริต
๒. ปรับปรุงกลไกการทำงานเพื่อยับยั้งการทุจริต และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐตรวจสอบได้
๓. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใสเป็นธรรม
๔. เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย

๒.๒ นิยามความเสี่ยงการทุจริต(Corruption Risk)

การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต

๒.๓ กรอบในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด สิ่งที่มีประวัติอยู่แล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำอีก

Detective : เผื่อระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องที่น่าสงสัยทำการลดระดับความเสี่ยงนั้นหรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไป มีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากการพยากรณ์ ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๒.๔ ประเภทของความเสี่ยงการทุจริต

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติอนุญาต

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจ และตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๓. การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน ได้ทำการคัดเลือกกระบวนการงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน และลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน(Operational Risk) โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด(Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง และผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

๓.๑ เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต การพิจารณาผลการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน

๑.เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	เหตุการณ์อาจเกิดขึ้น ตั้งแต่ ๔ ครั้งขึ้นไป ต่อปี
๔	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๓ ครั้ง ต่อปี
๓	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๒ ครั้ง ต่อปี
๒	เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ไม่เกิน ๑ ครั้ง ต่อปี
๑	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น (ไม่เกิดขึ้นเลย)

๒.ผลกระทบ (Impact)

ผลกระทบ (Impact)	
๕	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูงมาก
๔	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับสูง
๓	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับปานกลาง
๒	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำ
๑	กระทบต่อความเชื่อมั่นของสังคมระดับต่ำมาก

๓.ระดับความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ x ๑ = ๕)	สูง (๕ x ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ x ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ x ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ x ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ x ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ x ๒ = ๘)	สูง (๔ x ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ x ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ x ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ x ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ x ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ x ๓ = ๙)	สูง (๓ x ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ x ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ x ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ x ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ x ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ x ๔ = ๘)	สูง (๒ x ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ x ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ x ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ x ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ x ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ x ๕ = ๕)

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

- สีเขียว หมายถึง ความเสี่ยงระดับต่ำ (น้อยกว่า ๕ คะแนน)
- สีเหลือง หมายถึง ความเสี่ยงระดับปานกลาง (๕ - ๙ คะแนน)
- สีส้ม หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูง (๑๐ - ๑๔ คะแนน)
- สีแดง หมายถึง ความเสี่ยงระดับสูงมาก (๑๕ คะแนน ขึ้นไป)

๓.๒ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการทุจริต ในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสียหายที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (UnknownFactor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

**การบริหารจัดการความเสี่ยงทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง
องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙**

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน ได้ทำการคัดเลือกกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือ โอกาส ที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง และผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด ดี พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการ ควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม (Further Actions to be Taken) จากการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวกับประเด็นด้านการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อจะนำขึ้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ที่เป็นความเสี่ยงที่อยู่ในระดับตั้งแต่ปานกลางขึ้นไป มาทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตเพื่อป้องกันและลดโอกาสการทุจริต

ระดับ	คำอธิบายการประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมไม่ได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผลการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	Risk Score (L x I)			
				Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับ ความเสี่ยง
การจัดซื้อจัดจ้าง ด้วยวิธี เฉพาะเจาะจง	๑	จัดทำรายงานขอซื้อขอจ้าง และกำหนดคุณลักษณะ (TOR)	กำหนดเงื่อนไข หรือคุณลักษณะเพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้ผู้ขายรายใดรายหนึ่ง การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง: ซอยวงเงินโครงการใหญ่ ให้เล็กลง เพื่อให้อยู่ในเงื่อนไขวิธีเฉพาะเจาะจง (ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท)	๓	๓	๙	ปานกลาง
	๒	การเสนอราคา และคัดเลือก ผู้ประกอบการ ที่มีคุณสมบัติ ครบถ้วน	การจัดหาผู้ยื่นเสนอราคาสมทบ เจ้าหน้าที่หรือ ผู้ขายนำเอกสารของ บริษัทอื่นมาใส่เพื่อให้ครบ ตามกระบวนการ แต่ จริง ๆ เป็นเครือข่าย เดียวกัน	๓	๓	๙	ปานกลาง
	๓	การตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง	คณะกรรมการตรวจรับงานเซ็นตรวจรับงาน ทั้งที่งานยังไม่เสร็จหรือวัสดุอุปกรณ์ไม่ตรง ตามสเปก เพื่อเร่งรัดการจ่ายเงินหรือเอื้อ ประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง	๓	๓	๙	ปานกลาง

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อกระบวนการ/โครงการ การควบคุมความเสี่ยงการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง								
ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑.	จัดทำรายงานขอซื้อ ขอจ้าง และกำหนดคุณลักษณะ (TOR)	กำหนดเงื่อนไข หรือคุณลักษณะเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ขายรายใดรายหนึ่ง การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง: ซอยวงเงินโครงการใหญ่ให้เล็กลง เพื่อให้อยู่ในเงื่อนไขวิธีเฉพาะเจาะจง (ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท)	ปานกลาง	มาตรการควบคุมก่อนเริ่มดำเนินการ ป้องกันการล็อกสเปกและการแบ่งซื้อแบ่งจ้างเพื่อเลี่ยงวิธีคัดเลือก	การควบคุมการขอยงบประมาณ - ให้กองคลัง/ฝ่ายพัสดุส่วนกลาง จัดทำ "ระบบแจ้งเตือน (Alert System)" หรือตารางตรวจสอบความถี่ ในการขอซื้อขอจ้าง สิ่งของประเภทเดียวกันหรือจากผู้รับจ้างรายเดียวกันในรอบปีงบประมาณ หากพบว่ามีกรขอจ้างวิธีเฉพาะเจาะจงติดต่อกันในวงเงินเกือบเต็มเพดาน (เช่น ๔๙๐,๐๐๐บาท หลายครั้ง) ให้ระงับเพื่อตรวจสอบเหตุผลความจำเป็น การกำกับดุลพินิจในการกำหนดสเปก - ห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่ง กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) เพียงลำดับเดียว แต่ต้องจัดตั้ง "คณะกรรมการร่วม" อย่างน้อย ๓ คนในการพิจารณา - กำหนดให้ใช้ "ราคากลางและสเปกมาตรฐาน" ของกระทรวงการ คลัง หรือพาณิชย์จังหวัดเป็นหลัก หากจำเป็นต้องใช้สเปกนอกเหนือจากมาตรฐาน ต้องมีหนังสือชี้แจงเหตุผลทางเทคนิคแนบประกอบรายงานขอซื้อขอจ้างทุกครั้ง	๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙	ไม่ใช้งบประมาณ	ทุกกองของ อบต. ดงลาน

๒.	การเสนอราคา และ คัดเลือกผู้ประกอบการ ที่มี คุณสมบัติครบถ้วน	การจัดหาผู้ยื่นเสนอราคา สมทบ เจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วย นำเอกสารของบริษัทอื่นมา ใส่เพื่อให้ครบตาม กระบวนการ แต่ จริง ๆ เป็นเครือข่าย เดียวกัน	ปานกลาง	มาตรการควบคุมระหว่าง ดำเนินการคัดเลือก ป้องกัน การสมยอมราคา (ฮั้วประมูล) และการใช้คู่แข่งปลอม	การตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงลึก - เพิ่มขึ้นตอนให้เจ้าหน้าที่พัสดุต้อง ตรวจสอบสถานะทางกฎหมายของผู้ เสนอราคาผ่านระบบของกรมพัฒนา ธุรกิจการค้า (DBD) เพื่อเช็คว่าผู้ยื่นเสนอ ราคากับคู่แข่ง ไม่มีกรรมการ กลุ่มผู้ ถือหุ้นใหญ่ หรือที่อยู่สำนักงานแห่ง เดียวกัน(ป้องกันการเอาบริษัทใน เครือข่ายตัวเองมาสีบราคาชนกัน) การจัดทำบัญชีผู้ประกอบการโปร่งใส - จัดทำฐานข้อมูลรายชื่อผู้ประกอบการ ในท้องถิ่นแยกตามประเภทงาน(เช่น งานก่อสร้าง,งานจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง, งานจัดจ้างทาป้าย)และใช้วิธี "หมุนเวียน เชิญชวน"ไม่ให้กระจุกตัวอยู่เฉพาะผู้ รับจ้างรายเดิม ๆ	๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙	ไม่ใช่ งบประมาณ	ทุกกอง ของ อบต. ดงลาน
๓.	การตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง	คณะกรรมการตรวจรับงาน เซ็นตรวจรับงาน ทั้งที่งานยังไม่เสร็จหรือวัสดุ อุปกรณ์ไม่ตรงตามสเปก เพื่อเร่งรัดการจ่ายเงินหรือ เอื้อ ประโยชน์ให้ผู้รับจ้าง	ปานกลาง	มาตรการควบคุมขั้นตอนตรวจ รับและส่งมอบ ป้องกันการ ตรวจรับงานเป็นเท็จ	มาตรการ "หลักฐานเชิงประจักษ์" - กำหนดเป็นเงื่อนไขในสัญญา/ข้อตกลง ว่าผู้รับจ้างต้องส่งมอบงานพร้อม ภาพถ่าย ที่แสดงขั้นตอนการ ทำงานที่สำคัญ (เช่น ความหนาของชั้น ดิน, ทรายสินค้าห่อ วัสดุที่ฝังในผนัง) - คณะกรรมการตรวจรับพัสดุต้องจัดทำ รูปถ่ายคู่กับหน้างานจริงทุกครั้ง และลง ระบบสารสนเทศของหน่วยงานเพื่อ ไม่ให้สามารถแก้ไขวันที่ย้อนหลังได้ - ประชาชนร่วมตรวจสอบ แต่งตั้งคณะ กรรมจากภาคประชาชนเป็นกรรมการ ตรวจรับพัสดุ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มี ส่วนร่วมกับทางภาครัฐ	๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙	ไม่ใช่ งบประมาณ	ทุกกอง ของ อบต. ดงลาน

ชื่อ - สกุล นางสาวนิตา จันทร์โทภาส (ผู้จัดทำ/ผู้ปฏิบัติ)
ตำแหน่ง นักวิชาการตรวจสอบภายใน

ชื่อ - สกุล นายคมวิทย์ บุญวิเศษ (หัวหน้าผู้จัดทำ)
ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน